

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра педагогіки музичної освіти і виконавського мистецтва

РУДЬ НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В
УКРАЇНІ»**

Дипломна робота

Освітній ступінь «Магістр»

Науковий керівник:

к. пед. н., доцент Качур М. М.

Допустити до захисту:

завідувач кафедри педагогіки музичної

освіти і виконавського мистецтва

д.пед.н., професор Попович Н.М.

« ___ » _____ 2019 р.

Мукачево – 2019

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра педагогіки музичної освіти і виконавського мистецтва

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до дипломної роботи
Освітнього ступеня «Магістр»
на тему: **«ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ»**

Виконавець: студентка 2 курсу, групи ММ-2м(з)
спеціальності 025 Музичне мистецтво

Рудь Наталія Володимирівна

Керівник: Качур М.М.

Рецензент: Степанова Л. П.

Мукачево – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	8
1.1. Науково-теоретичний аналіз концептуальних основ мистецької освіти.....	8
1.2. Мистецька освіта в контексті сучасних інноваційних підходів.....	23
Висновки до першого розділу.....	35
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ.....	37
2.1. Інноваційний потенціал педагогічних здобутків зарубіжної і вітчизняної мистецької теорії та практики	37
2.2. Інтеграція як реалізація поліхудожнього підходу у мистецькій освіті	58
2.3. Інноваційні художньо-педагогічні технології у змісті інтегрованого курсу «Мистецтво».....	74
Висновки до другого розділу	90
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах модернізації національної системи освіти відбувається переосмислення парадигми педагогічної науки, що відображається у тенденції до міждисциплінарності та інтегрування знань. При цьому особливого значення набуває та обставина, що ідеалом культури в сучасному світі постає людина, здатна протистояти руйнівним тенденціям техногенної цивілізації і обрати шлях «духовної навігації». На цьому акцентовано увагу в законодавчо-нормативних документах, зокрема Законі України «Про освіту», «Про культуру», «Про інноваційну діяльність», Концепції Нової української школи, у формулу якої включено обізнаність та самовираження у сфері культури, здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття з допомогою мистецтва. Реалізація цих компетентностей залежить від пошуку інноваційних методів розв'язання завдань художньо-естетичного виховання, що обумовлює зростання інтересу наукової думки до інноваційної діяльності, розробки нових інноваційних освітніх технологій.

Відтак, актуальною проблемою мистецької освіти стає розширення педагогічних знань інноваційними технологіями, нового наукового осмислення прогресивних практичних мистецько-педагогічних надбань минулого з метою їх ефективного впровадження у зміст сучасної мистецької теорії та практики.

Різномічні аспекти впровадження інноваційних освітніх технологій розкриваються у наукових працях В. Беспалько, І. Дичківської, Л. Коваль, І. Коновальчука, Л. Лук'янової, М. Махмутова, О. Падалки, О. Пехоти, Г. Селевка, І. Смолюка, А. Хуторського та ін.. Вчені відзначають, що предметом педагогічної інноватики є актуально значущі та системно організуючі інноваційні процеси, які стають перспективними для еволюції

освіти та позитивно впливають на її розвиток, а також на розвиток більш широкого мультикультурного простору.

Як свідчить аналіз наукових джерел, останнім часом значно актуалізувалися інтегративні тенденції в дидактиці, в теорії педагогіки. Дослідники вивчають феномен освітньої інтеграції на матеріалі різних дисциплін (Р. Арцишевський, Н. Бібік, В. Гузеєв, Я. Данилюк, В. Ільченко, І. Козловська та ін.), зокрема предметів художньо-естетичного циклу (О. Курєвіна, Л. Масол, Л. Савенкова, В. Тименко, Г. Шевченко, О. Щолокова, Б. Юсов та ін.). Вчені суголосні у думці, що в умовах інтегрованого навчання взаємопроникнення й систематизація знань учнів, розвиток творчих здібностей і гнучкого мислення (симультанного, критичного, діалектичного), можливість самовираження у творчій діяльності відбуваються більш ефективно.

Визначена проблема знаходить своє відображення у наукових дослідженнях процесу інтеграції на основі особистісно-розвивальної педагогічної технології (О. Бузова, О. Гайдамака, Т. Дорошенко та ін.), поліхудожнього підходу (О. Комаровська, Л. Масол, С. Науменко, О. Рудницька та ін.), дослідження методики викладання різновидів мистецтва у загальноосвітній школі та професійній підготовці викладачів мистецьких дисциплін (К. Завалко, Н. Згурська, О. Кайдановська, Л. Лимаренко, Г. Ніколаї, Л. Паньків, Л. Побережна, Т. Рейзенкінд, С. Соломаха та ін.).

Актуальності набуває впровадження в умовах сьогодення предметно-інтегративної моделі шкільної мистецької освіти (Л. Масол) в контексті компетентнісного та інтегративного підходів, яка спрямовується на формування в учнів цілісної і багатовимірної картини світу, що досягається за умов впровадження у її зміст інтегративних технологій.

Відтак, інноваційні стратегії інтегративності, варіативності, творчого використання новаторських здобутків теорії та практики мистецької освіти є головними орієнтирами її подальшого розвитку, що зумовлює необхідність

осмислення концептуальних засад, прогресивності мистецько-педагогічних ідей, розуміння об'єктивних тенденцій інтегрування різних сфер мистецьких знань, узгодженості компонентів і упорядкування відносин між ними, усвідомлення сутності художньо-педагогічних технологій тощо.

Отже, актуальність проблеми, її теоретична і практична значущість зумовили вибір теми наукового дослідження: «Інноваційні тенденції розвитку мистецької освіти в Україні».

Мета дослідження: дослідити, теоретично обґрунтувати та охарактеризувати науково-методичні засади впровадження інноваційних підходів розвитку сучасної мистецької освіти.

Об'єкт дослідження – процес розвитку мистецької освіти.

Предмет дослідження – інноваційні тенденції та підходи у змісті сучасної мистецької освіти.

Відповідно до мети дослідження визначені такі **завдання**:

- 1) проаналізувати стан досліджуваної проблеми у науковій психолого-педагогічній та методичній літературі;
- 2) уточнити сутність поняття «мистецька освіта», висвітлити концептуальні засади сучасної мистецької освіти;
- 3) дослідити визначення дефініцій «інновація», «педагогічна інновація», «педагогічна технологія», «дидактична концепція»; узагальнити інноваційні концепції розвитку сучасної мистецької освіти;
- 4) розкрити інноваційний потенціал педагогічних здобутків зарубіжної і вітчизняної мистецької теорії та практики;
- 5) обґрунтувати специфіку інтеграції в контексті поліхудожнього підходу в мистецькій освіті;
- 6) розкрити сутність художньо-педагогічних технологій у змісті інтегрованого курсу «Мистецтво».

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять:

філософські концепції розвитку сучасної освіти (В. Андрущенко, В. Кремень та ін.); положення гуманістичного (С. Горбенко, Г. Падалка та ін.), культурологічного (І. Зязюн, М. Каган, О. Рудицька, О. Шевнюк, О. Щолокова та ін.), аксіологічного (О. Олексюк, Г. Шевченко та ін.), діяльнісного (Г. Костюк, Б. Теплов та ін.), особистісного орієнтованого (І. Бех, І. Якиманська та ін.), поліхудожнього як інтегрального (Л. Масол, Г. Шевченко, Б. Юсов та ін.) підходів до мистецької освіти; мистецтвознавчі та психолого-педагогічні праці, присвячені природі видів мистецтва (Ю. Борев, О. Комаровська, О. Рудницька та ін.); наукові дослідження сутності інновацій у сфері освіти (В. Загвязинський, В. Сластьонін, А. Хуторської та ін.); різнобічні аспекти впровадження освітніх технологій (В. Беспалько, Л. Савенкова, Г. Селевко, С. Сисоєва та ін.); результати наукових досліджень у галузі мистецької освіти (К. Завалко, Л. Масол, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Ростовський та ін.).

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові *теоретичні методи* дослідження: аналіз і синтез філософських, психолого-педагогічних, мистецтвознавчих та нормативно-правових джерел, інтернет-ресурсів з досліджуваної проблеми; ретроспективний аналіз прогресивних здобутків вітчизняної та зарубіжної теорії та практики мистецької освіти; систематизація та узагальнення; зіставлення, інтерпретація, конкретизація, синтез, порівняння – для формулювання основних положень досліджуваної проблеми.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання теоретичного та практичного (Додатки) матеріалів дослідження як навчального матеріалу в процесі вивчення фахових дисциплін у закладах вищої музично-педагогічної освіти. Результати роботи можуть слугувати методичним доробком учителям-практикам для реалізації завдань художньо-естетичного виховання дітей та підлітків, впровадження інноваційних підходів

у зміст уроків мистецького циклу та використання сучасних програм інтегрованого курсу «мистецтво» у формуванні культурної та інших ключових компетентностей здобувачів освіти.

Основні положення магістерської роботи були апробовані у формі доповіді на III Міжнародній науково-практичній конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції» (Мукачево, 2019).

Організація дослідження. Дослідження проводилося відповідно до поставлених завдань і включало три етапи.

На першому етапі здійснено аналіз наукової та методичної літератури з обраної проблеми; розкрито сутність поняття «мистецька освіта»; визначено методологічні та теоретичні основи дослідження, його предмет, об'єкт, мету і завдання.

На другому етапі було досліджено та проаналізовано інноваційні тенденції в загальній освіті; опрацьовано педагогічну спадщину композиторів-педагогів минулого, їх провідні мистецько-педагогічні ідеї щодо художньо-естетичного виховання дітей; виявлено потенційні можливості використання оригінальних елементів музично-педагогічних систем першої половини XX століття в сучасному процесі мистецького навчання; вивчено і систематизовано провідні інноваційні концепції розвитку сучасної мистецької освіти.

На третьому етапі досліджено предметно-інтегративний підхід в мистецькій освіті, сучасні художньо-педагогічні технології на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво». На основі аналізу, узагальнення і систематизації отриманих даних було зроблено підсумки та обґрунтовано висновки.

Структура та обсяг дослідження. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, додатків, списку

використаних джерел (всього 103 найменування). Загальний обсяг роботи складає 144 сторінки, з них 106 сторінок основного тексту. Робота містить 4 додатки.

Висновки до першого розділу

На основі теоретичного аналізу наукової літератури розкрито сутність поняття «мистецька освіта», розглянуто провідні концептуальні засади мистецької освіти; в аспекті розгляду теоретичних основ модернізації та реформування сучасних освітніх процесів розкрито провідні тенденції інноваційних концепцій мистецької освіти.

В контексті категоріального аналізу конститутивних понять «освіта», «культура», «мистецтво» визначено, що поняття «мистецька освіта» у науково-педагогічному осмисленні тлумачиться як процес навчання, виховання, розвитку і саморозвитку особистості, спрямований на формування її духовної культури, системи ціннісних орієнтацій, засвоєння духовного і матеріального потенціалу людства.

Системоутворювальним елементом мистецької освіти є її мета – виховання, навчання та розвиток творчої особистості. Мистецька освіта, завдяки специфіці мистецтва і особливостям його сприймання, впливає на становлення внутрішньої культури особистості, визначає рівень її освіченості, відтак формує духовну еліту нації. Провідними концептуальними засадами мистецької освіти визначено гуманістичний, аксіологічний, культурологічний, системний, синергетичний, феноменологічний підходи.

Встановлено сутність термінів «інновація», «педагогічна інновація», «педагогічна технологія». Під педагогічними інноваціями розуміємо процес і результат інноваційної діяльності, що оновлює педагогічну теорію і практику, оптимізуючи досягнення окресленої перед суспільством освітньої мети. З'ясовано, що педагогічна інновація – це загальна назва нового педагогічного продукту (теоретичного, практичного), що впроваджується у навчально-виховний процес – концепції, теорії, системи, методики, технології тощо. Дидактична концепція є цілісною системою поглядів на процес навчання.

У дослідженні інноваційну дидактичну концепцією розглядаємо як прогресивну систему поглядів, об'єднану єдиним фундаментальним задумом, яка передбачає більшу ефективність освітнього процесу, лугує основою для розробки навчально-виховної системи в цілому і реалізується в змісті конкретних педагогічних технологій.

Розкрито основні напрямки педагогічних інновацій мистецької освіти в контексті її гуманізації. Висвітлено ключові педагогічні ідеї інноваційних концепцій сучасної мистецької теорії та практики вчених О. Рудницької, Г. Падалки, О. Отич, О. Олексюк, О. Щолокової, Л. Масол, Г. Побережної, О. Ростовського. Аналіз зазначених концепцій засвідчив, що спільним для них є прагнення засобами мистецтва вплинути на духовний світ людини, сприяти духовному гармонійному становленню особистості, вихованню емоційної чутливості, здатності до творчого розвитку та самореалізації.

Встановлено, що сучасні зміни та провідні напрямки модернізації змісту мистецької освіти враховують тенденції інтеграції та гуманізації, а також передбачають використання прогресивних здобутків традиційної вітчизняної освіти й культури (І. Зязюн), що зумовлює необхідність розгляду їх сутності та особливостей реалізації в сучасному освітньому процесі навчання мистецтву в наступному розділі.

Висновки до другого розділу

Методичне обґрунтування впровадження інноваційних підходів в мистецькій освіті дозволяє сформулювати такі висновки.

Розроблені у першій половині ХХ століття в теорії та практиці мистецької освіти зарубіжні та вітчизняні музично-педагогічні системи (Е. Жак-Далькроз, М. Монтесорі, К. Орф, З. Кодай, Р. Штайнер, Д. Леонтович, К. Стеценко, Б. Яворський, В. Верховинець) є прогресивними, новаторськими і вирізняються специфічним поєднанням складових елементів.

Встановлено, що провідною метою інноваційних концепцій Е. Жак-Далькроза, М. Монтесорі, К. Орфа, З. Кодая, Р. Штайнера визначається загальнокультурний і творчий розвиток особистості, пробудження в неї інтересу до творів мистецтва, формування здатності до власної творчої мистецької діяльності, в якій виявляється неповторна творча індивідуальність. Музична освіта та художньо-естетичне виховання розглядаються як конститутивні чинники і головні умови художньо-творчого розвитку особистості. Відмінність підходів у музичному вихованні запропонованих педагогами освітніх систем полягає у виборі різних провідних видів музичної діяльності: ритмічний рух під музику (Е. Жак-Далькроза), елементарне музикування (К. Орф) тощо.

З'ясовано, що педагогічні ідеї вітчизняних композиторів-педагогів ґрунтуються на основі національної музичної культури, демократичних засадах розбудови української школи, гуманістичному вихованні. Пріоритетною метою музично-естетичного виховання є творчий розвиток дитини, формування музичної культури, яку кожен з педагогів-музикантів вирішував різними засобами: хорового співу (М. Леонтович, К. Стеценко); театралізації пісенно-хореографічних композицій (В. Верховинець); розвитку музичного сприймання і творчого мислення (Б. Яворський) тощо.

Синтетичний характер кожної із розглянутих освітніх систем спирається на своєрідне поєднання дидактично цінних елементів, що визначає їх новизну, оригінальність і віддзеркалює новоутворення у традиційній системі мистецької освіти. Можемо констатувати, що педагогічні ідеї розглянутих нами композиторів-педагогів отримали подальший розвиток та використання в сучасних методиках мистецької освіти на основі інтегрування та міжпредметної взаємодії з домінуванням музичного мистецтва.

Визначено, що інноваційним напрямком сучасної мистецької педагогіки, є поліхудожній підхід, який базується на комплексному зануренні особистості в різні мистецтва як цілісність і має на меті формування в неї цілісного світобачення і світовідчуття (О. Комаровська). Зміст поліхудожності в освітньому процесі розкривається в контексті інтеграції.

Інтегрування в сучасній освіті розглядається як дієвий засіб структурування змісту і систематизації навчального матеріалу, а також як інноваційна педагогічна технологія. Інтегрований поліхудожній підхід в освіті забезпечує ефективність виховання комунікативної та творчої особистості, яка спроможна самостійно знаходити нетрадиційні, нові підходи до розв'язання завдань будь-якої галузі, самодосконалюватись та саморозвиватись.

Інтеграція в мистецькій освіті тлумачиться як педагогічний інструмент системного поєднання засобів різних мистецтв у впливі на особистість, що зумовлює формування в неї цілісного світовідчуття, обізнаності у сфері мистецтва.

Концепцію інноваційної предметно-інтегративної моделі шкільної освіти в Україні розроблено Л. Масол. Її основу становить поліцентрична інтеграція змісту освіти, що моделює освітній процес через включення до навчальних програм поряд із традиційно основними видами мистецтв – музичним та образотворчим – елементів синтетичних видів мистецтв – хореографічного, театрального, екранного.

Інтегрований підхід реалізується під час впровадження художньо-педагогічних технологій. У нашому дослідженні спираємося на визначення Л. Масол щодо розуміння сутності поняття «художньо-педагогічні технології», яка інтерпретує їх як теоретично і методично обґрунтований спосіб організації навчально-виховного процесу, спрямований на оптимальне досягнення цілей мистецької освіти в єдності (континуальності) навчання та естетичного виховання учнів на основі реалізації потенціалу художніх цінностей.

У дослідженні розглянуто та висвітлено сутність інтегративних, проблемно-евристичних, інтерактивних, ігрових, сугестивних та естетотерапевтичних (арт-терапевтичних), музейних та медіа-технологій навчання.

Зазначено, що вибір та реалізація певної художньо-педагогічної технології, їх компонування, поєднання різних форм, методів, прийомів керування діяльністю учнів обумовлюється завданнями, драматургією конкретного уроку чи позаурочного виховного заходу, змістом теми, рівнем підготовленості учнів і спрямовується на подолання стереотипів пасивного засвоєння художньої інформації, спонукання школярів до роздумів і міркувань, діалогу і співтворчості, оцінних, критичних висловлювань щодо фактів чи явищ мистецтва.

Встановлено, що інноваційна предметно-інтегративна модель шкільної мистецької освіти відповідає практичним викликам сучасної загальної освіти, а інтегративний підхід відображає інноваційну позицію Нової української школи, яка передбачає об'єднання частин навчально-виховного процесу в єдине ціле, що забезпечує формування в учнів цілісної і багатовимірної картини світу.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі викладено результати теоретичного узагальнення та методичного забезпечення вирішення проблеми оновлення та модернізації сучасного змісту митецької освіти, що знайшло відображення в інноваційних тенденціях розвитку мистецької освіти в Україні.

Проведене дослідження дало підстави для таких висновків.

1. В умовах докорінних змін сучасної освіти – переходу від школи знань до школи компетентності – важливого значення набуває розробка та освоєння інноваційної проблематики, що мотивується відмовою в педагогічній теорії від абсолютного ідеалу (всебічного розвитку особистості) для досягнення нового ідеалу (максимального розвитку здібностей та якостей особистості). Трансформаційні зміни всієї освітньої системи спричинили зміни й у мистецькій освіті, зміщення її акцентів у напрямку «виходу за межі мистецтва», набуття не лише предметних компетентностей, а й метапредметних та ключових, потрібних для життя та в будь-якій професійній діяльності. Відтак, впровадження інновацій як умови та наслідку інтеграційних процесів, що відбуваються в мистецькій освіті є актуальним питанням, що потребує ретельного вивчення.

2. У дослідженні наукового відрефлексовано та уточнено сутність поняття «мистецька освіта», що визначається як освітня галузь, спрямована на розвиток у людини спеціальних здібностей і смаку, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій, здатності до спілкування з художніми цінностями у процесі активної творчої діяльності та удосконалення власної почуттєвої культури (О. Рудницька). У нашому дослідженні розглядаємо *мистецьку освіту як процес навчання, виховання, розвитку і саморозвитку особистості, спрямований на формування її духовної культури, системи ціннісних орієнтацій, засвоєння духовного і матеріального потенціалу людства.*

Висвітлено провідні концептуальні засади мистецької освіти, що становлять підґрунтя для модернізації змісту мистецької освіти. В якості провідних методологічних основ визначено та розкрито концептуальні положення гуманістичного, аксіологічного, культурологічного, системного, синергетичного та феноменологічного підходів.

3. На основі здійсненого аналізу та узагальнення визначення дефініцій «інновація», «педагогічна інновація», «педагогічна технологія», «дидактична концепція» у дослідженні під *інноваційною дидактичною концепцією* розуміємо *прогресивну систему поглядів, об'єднану єдиним фундаментальним задумом, яка передбачає більшу ефективність освітнього процесу, слугує основою для розробки навчально-виховної системи в цілому і реалізується у змісті конкретних педагогічних технологій.*

У роботі виокремлено три основні тенденції інноваційних змін, а саме: світову тенденцію зміни основної парадигми освіти; світову тенденцію інтеграції і гуманізації; тенденцію повернення до традицій вітчизняної освіти й культури, у яких спостерігається потужна «методологія і методика», добре організована гуманітарна освіта на єдності вітчизняної та світової культур (І. Зязюн). Розглянуто ключові положення сучасних інноваційних тенденцій розвитку мистецьку освіту в контексті наукових концепції вітчизняних вчених Л. Масол, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, Г. Побережна, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова.

. Аналіз педагогічних здобутків зарубіжної (Е. Жак-Далькроз, М. Монтесорі, К. Орф, З. Кодай, Р. Штайнер) та вітчизняної (Д. Леонтович, К. Стеценко, Б. Яворський, В. Верховинець) мистецької теорії та практики надав можливість визнати створені у першій половині ХХ століття музично-педагогічні системи новаторськими, які уміщують значний інноваційний потенціал для розвитку сучасної мистецької освіти. Зокрема, у зміст сучасної мистецької освіти мають перспективи впровадження головні елементи розглянутих музично-педагогічних систем: евритміки (Е. Жак-Далькроза),

елементарного музикування (К. Орф), хорового співу (З. Кодай, М. Леонтович, К. Стеценко), театралізації пісенно-хореографічних композицій (В. Верховинець); асоціативного методу художнього мислення на основі музичного сприймання (Б. Яворський) тощо.

. Встановлено, що інноваційним напрямком сучасної мистецької освіти є *поліхудожній підхід*, який базується на комплексному зануренні особистості в різні мистецтва як цілісність і має на меті формування цілісного світобачення і світовідчуття; зміст поліхудожності в освітньому процесі розкривається в контексті інтеграції. Інтеграція у нашому дослідженні розглядається як педагогічний інструмент системного поєднання засобів різних мистецтв у впливі на особистість, що зумовлює формування в неї цілісного світовідчуття, обізнаності у сфері мистецтва. У роботі досліджено специфіку інтеграції, яка полягає у комплексності, взаємовпливі, взаємопроникненні, взаємозближенні, взаємоузгодженості усіх елементів системи.

Відзначено, що контексті Нової української школи, яка спрямовується на використання технології інтегративного навчання, *інноваційна предметно-інтегративна модель шкільної мистецької освіти в Україні* (Л. Масол) відповідає сучасним викликам реформування освітнього процесу і практичним потребам сучасної школи. Її основу становить поліцентрична інтеграція змісту освіти; інтегративний та компетентнісний підходи є системоутворюючими, методологічно найбільш значущим. Встановлено, що концептуальні засади інтегративного підходу до навчання мистецтва в загальноосвітніх закладах включають теоретичне обґрунтування: взаємозалежність структурних компонентів педагогічної системи (цілі – зміст – процес – результат – оцінювання); взаємодії основних змістових ліній державного стандарту (музичне, візуальне та синтетичні мистецтва); єдності компонентів змісту освіти (сприйняття – аналіз – інтерпретація – практична діяльність - творчість).

Обґрунтовано реалізацію предметно-інтегративного навчання мистецтву шляхом впровадження *художньо-педагогічних технологій* на уроках мистецтва. У нашому дослідженні спираємося на визначення Л. Масол щодо

розуміння сутності поняття «художньо-педагогічні технології», яка інтерпретує їх як теоретично і методично обґрунтований спосіб організації навчально-виховного процесу, спрямований на оптимальне досягнення цілей мистецької освіти в єдності (континуальності) навчання та естетичного виховання учнів на основі реалізації потенціалу художніх цінностей.

Встановлено, що до художньо-педагогічних технологій відносять: інтегративні, проблемно-евристичні, інтерактивні, ігрові, сугестивні та естетотерапевтичні (арт-терапевтичні), музейні, медіа-технології навчання.

Розкрито провідні методи художньо-педагогічних технологій, зокрема: міжвидові мистецькі порівняння, аналогії, асоціації тощо (*інтегративні*); евристична бесіда, «мозковий штурм», ситуації вибору, альтернативні художньо-творчі завдання тощо (*проблемно-евристичні*); фасилітована дискусія, метод мистецьких проєктів, різні форми художньої кооперації, дискусії, круглі столи (*інтерактивні*); художньо-пізнавальні ігри, театралізовані ігри, художньо-конструкторські ігри (*ігрові*); методи, що використовують переважно вербальні канали комунікації, пов'язані з експресивним мовленням для створення емоціогенних ситуацій – переживання учнями почуття захоплення, успіху, подиву; методи естетотерапії або арт-терапії, які здійснюють вплив за допомогою образів мистецтва, різних видів художньої творчості; комбіноване використання різних типів сугестій (*сугестивні та естетотерапевтичні*); реальні та віртуальні екскурсії (музейні технології); традиційні (друкована продукція, періодичні видання, радіо, звукозапис, кінематограф, телебачення), нові електронні (відео, мобільні телефони, CD, DVD, комп'ютер, Інтернет-ресурси) (*медіа-технології*).

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів визначеної проблеми. Серед перспективних напрямків подальшого наукового пошуку слід визначити вивчення зарубіжного досвіду застосування інноваційних педагогічних технологій в мистецькій освіті, вдосконалення та розроблення теоретико-

методичного супроводу використання інноваційних технологій мистецької освіти у системі загальної шкільної освіти.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>